

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1959

N:o 24.

Innehåll: N:o 24. Landskapsstyrelsens beslut beträffande grunderna för ritningar, arbetsbeskrivningar och normalpris för folkskolbyggnader.

N:o 24

LANDSKAPSSTYRELSENS BESLUT

beträffande grunderna för ritningar, arbetsbeskrivningar och normalpris för folkskolbyggnader.

Utfärdat i Mariehamn den 1 juli 1959

Landskapsstyrelsen har med stöd av 72 § landskapslagen om folkskolväsendet den 16 oktober 1958 beslutat:

1 §.

Ritningar och arbetsbeskrivningar för folkskolbyggnader skola vara utarbetade och undertecknade av person med tillräcklig sakkunskap.

Byggnaderna skola vara av skälig storlek, ändamålsenligt och ekonomiskt planerade samt skola i fråga om utseende fylla skäliga krav.

Vid utarbetandet av ritningar och arbetsbeskrivningar skall beaktas vad i 2—10 och 18 §§ av detta beslut är stadgat samt vad som i byggnadsprogrammet för skolan fastställts.

På anhållan av kommunen kunna andra eller större utrymmen än vad som upptages i detta beslut godkännas i byggnadsprogrammet, om dessa extra utrymmen för folkskolväsendet äro behövlige och ändamålsenliga.

2 §.

För egentliga klassrum gälla följande mått:

	Yta m ²	Bredd m
Klassrum A	45—47	6,0—7,0
Klassrum B	50—60	6,5—7,0
Klassrum C	27—30	5,0—7,0

Nämnda klassrum äro avsedda:

klassrum A för den egentliga folkskolans lägre klasser och skola med en lärare;

klassrum B för den egentliga folkskolans högre klasser, medborgarskola och mellanskola;

klassrum C för hjälpskola.

I skola med två lärare må klassrum B likväl omfatta högst 55 m² och i skolor med tre och fyra lärare bör ett av klassrummen B omfatta endast 50 m². I övrigt gäller som minimiyta för klassrum B 54 m².

Kommer antalet elever, som undervisas i klassrum, varaktigt att understiga det tillåtna maximumantalet eller föreligga andra särskilda skäl, må klassrums yta vara mindre än vad i 1 mom. säges.

I experimentsyfte må avvikelser ske från de i 1 mom. nämnda måtten för klassrummets bredd, därest landskapsstyrelsen finner den framlagda planen ändamålsenlig och ekonomisk.

Rumshöjden skall vara 3,4 m vid naturligt ventilation. Vid maskinell ventilation må rumshöjden vara mindre, likväl icke mindre än 2,9 m.

Användes klassrummet A i skola med en lärare även för gymnastikundervisning, skall klassens fria höjd vara 3,4 m.

3 §

För specialsalar och extra utrymmen gälla följande mått:

	Yta m ²	Bredd m	Höjd m
Slöjdrum för gossar A	20— 30		2,5—3,4
Gymnastikrum-matsal B	80	7,0— 8,0	4,0—4,5
Ett omklädnadsrum samt duschrum	22		2,2—3,4
Gymnastiksal C	90—120	8,0—12,0	4,0—4,5
2 omklädnadsrum samt duschrum sammanlagt	40— 44		2,2—3,4
Redskapsrum	18— 20		2,2—3,4
Gymnastiksal D	130—148	9,0—12,0	4,5—5,2
2 omklädnadsrum samt duschrum sammanlagt	40— 44		2,2—3,4
Redskapsrum	18— 20		2,2—3,4
Slöjdrum för gossar B (förrådsrum och klubbrum för praktiskt arbete)	45— 55		2,5—3,4
Slödsal för gossar C jämte förrådsrum	94—104		2,5—3,4
Slöjdsalar för gossar D jämte förrådsrum			
för träslöjd	90—120		2,5—3,4
för metallslöjd	90—120		2,5—3,4
Materialrum för textilslöjd	18— 20		2,2—3,4
Sal för textilslöjd	54— 60	6,0— 7,0	2,9—3,4
Materialrum	20— 25		2,2—3,4
Lokaler för hushållsgöromål	100—124		2,5—3,4
Naturkunskapssal	54— 60	6,5— 7,0	2,9—3,4
Rum för samlingar	15— 20		2,2—3,4
Materielrum	15— 30		2,2—3,4
Materielrum för teckning	10— 20		2,2—3,4

Scen — enligt prövning.

Av ovan i 1 mom. nämnda utrymmen godkännas:

slöjdrum för gossar A i skola med en lärare;

gymnastikrum-matsal B i egentlig folkskola med två eller tre lärare;

gymnastiksal C i skola med minst fyra lärare;

gymnastiksal D i skola med minst 270 elever;

slöjdrum för gossar B i skola med minst två och högst fyra lärare;

slöjdsal för gossar C i skola med minst fem lärare;

slöjdsalar för gossar D i medborgarskola;

materielrum för textilslöjd i skola med minst tre lärare;

sal för textilslöjd i medborgarskola samt i egentlig folkskola med minst nio lärare;

lokaler för hushållsgöromål i medborgarskola;

naturkunskapssal i medborgarskola samt i egentlig folkskola med minst nio lärare med huvudsyssla;

materielrum i skolor med minst två lärare;

materielrum för teckning i medborgarskola med undervisning i yrkesritning.

Med gymnastiksals höjd avses den fria höjden.

I mellanskola kunna godkännas av de ovan i 1 mom. nämnda utrymmena de för skolan nödvändiga special- och tilläggsutrymmena eller delar av dem, såvida skolan icke kan begagna motsvarande utrymmen i egentlig folkskola eller medborgarskola.

I skola må för undervisning i ett och samma ämne godkännas två eller flere specialutrymmen eller del av dem, ifall det för undervisningen i vederbörande ämne på grund av det stora antalet veckotimmar är varaktigt nödvändigt.

Äro två eller flere skolor belägna så nära varandra, att användning av gemensamma specialutrymmen är möjlig, godkännas, därest icke särskild orsak annat kräver, dessa undervisningsutrymmen samt skolmältidskök och bostad för vaktmästare enligt skolornas sammanlagda elev- eller lärarantal endast vid en av skolorna. Detsamma gäller beträffande övriga för dessa skolor gemensamma utrymmen.

4 §.

Skolmåltidsköket jämte biutrymmen må omfatta:

- i skola med en lärare högst 15 m²,
- i skola med två lärare högst 16 m²,
- i skola med tre lärare högst 20 m²,
- i större skolor 20—30 m².

Överstiger skolans elevantal 50 må ytan ökas med 1 m² för varje påbörjat 15-tal elever utöver 50.

Finnes i skolans elevhem i 6 § detta beslut nämnt kök, godkännes icke särskilt skolmåltidskök, såvida särskild orsak därtill icke föreligger.

Biblioteks- och klubbrum må omfatta 20—45 m². I skolor med två eller tre lärare godkännes kombinerat biblioteks-, grupp- och lärarrum om c:a 20 m², i skola med fyra lärare godkännes biblioteks- och klubbrum om 25 m², och i större skolor må rummet omfatta 25—45 m² enligt provning.

Lärarrum godkännes för minst fyra lärare med huvudsyssla, varvid dess yta är 8—10 m² jämte tambur- och toalettutrymmen samt 1—2 m² arkivutrymme. Ytan må ökas med 2 m² för varje lärare utöver nämnda antal.

Expeditionsrum godkännes om i skolan eller i två eller flere i samma byggnad eller byggnadskomplex verksamma skolor finnas sammanlagt minst sex lärare med huvudsyssla. Expeditionsrummets yta är 8—10 m² jämte 1—2 m² arkivutrymme. Finnas två eller flera föreståndare, må ytan för varje extra föreståndare ökas med 6 m². För varje föreståndare må härvid byggas eget rum.

Korridorutrymmet bör vara 15—25 m² för varje egentligt klassrum och 5—15 m² för varje specialsäl med undantag för slöjdrum för gossar A och B samt materialrum för textilslöjd. Sidokorridor bör vara minst 2,2 m bred och 2,2 m hög och mittkorridor minst 3,0 m bred och 2,5 m hög.

Elevoaletternas sammanlagda yta skall för högst 50 elever vara 15—30 m², med tillägg om 1 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver. Särskilda toaletter för gossar och flickor skola finnas.

5 §.

Beträffande ventilation och belysning i undervisningsrum bör följande beaktas:

Undervisningsrum skall förses med

effektiva ventilationsanordningar. Ventilationen bör ordnas så att drag icke uppstår. Utsugningen bör såvitt möjligt ske medelst fläkt. I klassrum skall härvid utsugningen vara minst 7,5 m³ per timme och kvadratmeter golvyta. Tillförsel av frisk luft bör ordnas ändamålsenligt.

Vid naturlig ventilation skall i klassrum dragkanalens tväryta vara minst 15 cm² per kvadratmeter golvyta. Ventilationskanalen skall förses med en lättskött regleringsventil.

Stora vädringsfönster med bekväma öppnings- och fixeringsanordningar böra finnas, så arrangerade att snabb och effektiv utvädring kan ske efter varje lektion.

Fönsterytan i klassrum bör vara c:a 20 proc. av golvytan. Med fönsteryta avses här karmens ljusöppning (fria öppning).

I undervisningsrum bör fönstrets nedre kant befinna sig 0,75—1,2 m från golvet och överkanten minst 3,0 m från golvet; vid rumshöjder om 2,9 m och 2,5 m må det senare avståndet likväl vara endast 2,8 respektive 2,5 m.

6 §.

Elevhem skall omfatta följande utrymmen:

Eleverum, särskilda rum för gossar och flickor, golvytan beräknad enligt 3,5—4 m² per elev, i allmänhet högst sex elever i varje rum.

Sjukrum, särskilt för gossar och flickor, vardera 12—20 m².

Matsal, 0,7—0,9 m² per elev i samma matlag, likväl minst 14 och högst 100 m².

Kök jämte behövliga biutrymmen, högst 30 m² vid upp till 20 elever, med tillägg om 1 m² för varje påbörjat 15-tal elever därutöver; användes köket även som skolmåltidskök, beräknas ytan enligt skolans hela elevantal.

Tvätttrum 6—8 m²,

Torkrum 4—5 m²,

Toaletter 2—3 m²

för högst 20 elever, särskilt för gossar och flickor, med tillägg för varje påbörjat tiotal elever av samma kön därutöver: för tvätttrum 2 m², för torkrum 1 m² och för toaletter 1 m².

Linneförråd, för högst 20 elever 4—5 m², med tillägg om 1 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver.

Badstuga jämte tvätttrum och omkläd-

nadsrum, för högst 50 elever 20—28 m², med tillägg om 2 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver, likväl högst 22 m² tillägg.

Tvättinrättning omfattande tvättstuga, torkrum, mangel- och strykrum, för högst 50 elever 26—30 m², med tillägg om 1 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver.

Bostad för elevhemsföreståndaren 40—45 m².

Rum för biträde 7—10 m².

I elevhem böra dessutom tillräckliga korridorer och behövliga ekonomieutrymmen finnas.

7 §.

Tjänstebostädernas ytor skola vara följande:

Bostad för lärare med familj 80—85 m².

Bostad för lärare utan familj 55—60 m².

Bostad om ett rum och kök 40—45 m².

Bostad för vaktmästare (eldare):

i skola med en eller två
lärare 25—30 m².

i skola med minst tre
lärare 25—45 m².

Såsom tilläggsutrymmen för bostäderna skall finnas

för varje bostad:

matkällare 2—4 m²,

förvaringsutrymme 4—7 m²,

vid varje skola:

tvättstuga jämte badstuga, enligt skälighetsprovning.

8 §.

Lärarytbostad, som nybygges, bör förses med centralvärme, varmt och kallt vatten, avlopp, badrum och WC samt installering för elektrisk belysning, såvida icke särskilda skäl annat föranleda.

9 §.

På skoltomten eller i undantagsfall i dess omedelbara närhet bör ordnas en lek- och bollplan om minst 40×60 m, ifall icke i skolans omedelbara närhet finnes för ändamålet lämplig plan.

10 §.

Landskapsstyrelsen utfärdar vid behov närmare bestämmelser beträffande ekonomieutrymmen, som icke närmare preciserats i detta beslut, samt beträffande omständigheter som böra beaktas vid planering av byggnaderna, vid byggnadsarbetets utförande och vid dess övervakning.

11 §.

Sedan kommun beslutat uppföra en ny skolbyggnad eller ändra gammal sådan, bör den låta utarbeta byggnadsprogram och utverka landskapsstyrelsens fastställelse av detsamma. Detta bör erhållas innan skissritningar insändas för granskning.

Byggnadsprogram bör innefatta eller åtföljas av utredning i tillämpliga delar beträffande följande punkter:

1) Uppgift om när distriktsindelning fastställts och om att skolan placeras på i distriktsindelningen fastställd plats.

2) Prognos över befolkningsutvecklingen, med hänsyn till härvid inverkan av faktorer, och utredning om elevantalet inom distriktet, innefattande tabeller över elevantalet under skäligt antal år tidigare, beräknat elevantal under de närmast kommande åren, distriktets invånarantal (mantalskrivna) samt enligt födelsetal beräknat elevantal på lång sikt.

3) Elevernas fördelning på skolform och avdelningar samt behövt antal lärare och timlärare i olika skolformer.

4) Behövt utredning beträffande fortgående undervisning i medborgarskola, som medför behov av lärare och undervisningsrum, samt beträffande behov av extra specialsalar.

5) Förteckning över behövt utrymmen samt särskilda behövt byggnadsarbeten.

6) Tomtkarta upptagande tomtgränser, höjdförhållanden, redan befintliga byggnader samt de nya byggnadernas och lekplanens placering.

7) Utredning angående grundens art bärighet och angående dränering samt uppgifter om vattentillgång.

8) Redogörelse över befintliga skollokaler inom det område som berörs av planeringen, huruvida de skola bibehållas, om disponeras för skoländamål eller annat kommunalt ändamål, säljas eller rivs.

9) I fråga om elevhem behövt utredning om behovet därav.

12 §.

På basen av fastställt byggnadsprogram anskaffar kommunen skissritningar jämte behövt uppgifter om material och utförande samt insänder dem till land-

skapsstyrelsen för granskning. Förhandsgranskning fordras dock ej för ekonomiebyggnader. Då ritningar enligt samma principlösning redan äro granskade av landskapsstyrelsen må, i fråga om skolor med en eller två lärare, enligt överenskommelse med landskapets folkskolinspektör, förhandsgranskningen bortlämnas. Landskapsstyrelsen återsänder efter granskning skissritningarna med behöfliga anvisningar angående utarbetande av huvudritningar och arbetsbeskrivningar, såvida den icke anser skäligt att infordra nya skissritningar och uppgifter om utförandet.

13 §.

Kommun ansöker hos landskapsstyrelsen om fastställande av huvudritningar och arbetsbeskrivningar. Vid fastställandet bestämmer landskapsstyrelsen normalpris för bygget.

Byggnadens normalpris beräknas enligt nyttoytan. Till nyttoytan hänföras i 2 och 3 §§ nämnda utrymmen — dock icke scenutrymme, varjämte av slöjdrum för gossar medräknas endast 25 m² som klubb- rum och 12 m² som förrådsrum —, av de i 4 § nämnda utrymmena skolmåltidskök, biblioteksrum och klubb- rum, lärarrum, expeditjonsrum och elevtoaletter, samt slutligen i 7 § nämnda utrymmen, förutom matkällare och förvaringsutrymmen. Av de i 6 § nämnda utrymmena medräknas såsom nyttoyta elevrum, sjukrum, matsal, kök, tvättrum, torkrum och toaletter, linneförråd, badstuga och tvättinrättning, bostad för elevhemsföreståndare samt rum för biträde.

14 §.

Med stöd av 1 § 4 mom. i byggnadsprogrammet godkända extra utrymmen hänföras icke annat än i särskilda undantagsfall till nyttoytan, och byggnadskostnaderna för dem tagas icke i beaktande vid fastställande av landskapsunderstödet storlek. Detsamma gäller beträffande scenutrymme. Till normalpriset räknas icke heller avgifter för anslutning till elektricitetsnät, vattenledning och avloppssystem, tomtkostnader samt kostnader för byggandet av elektricitets-, vatten- och avloppslinningar utanför tomten.

Nyttoyta är den yta, som begränsas

av de väggar som omgiva ifrågavarande utrymme eller bostad, varvid likväl den yta icke beaktas, som upptages av bärande konstruktioner, rörgrupper, fönster- och dörrnischer samt inre trappa till andra våningen.

15 §.

Normalpriset per kvadratmeter nyttoyta är följande:

Skolbyggnader av trä:

skolsidan	42.500	mark,
bostadssidan	37.000	mark,
elevhem	39.500	mark.

Skolbyggnader av sten:

skolsidan	53.500	mark,
bostadssidan	45.500	mark,
elevhem	48.000	mark.

Ekonomieutrymmen, fristående eller i anslutning till den övriga byggnaden:

bastu, tvättrum om- klädnadsrum, tvättstuga, torkrum, mangel- och strykrum samt toaletter	25.000	mark,
träskjul, då det i sam- band med förnyande av ekonomiebyggnad uppföres i stället för utmönstrat	4.000	mark.

Brunn

80.000	mark,
--------	-------

Borrad brunn jämte anordningar, då en så-
dan är nödvändig

750.000	mark.
---------	-------

Finnes i byggnad, med undantag av sedvanlig källarvåning, i så stor utsträckning såväl trä- som stenkonstruktioner, att den icke ostridigt kan betraktas som vare sig trä- eller stenbyggnad, fastställer landskapsstyrelsen normalpriset för nyttoytan per kvadratmeter till ett pris, som ligger emellan i 1 mom. nämnda belopp med beaktande av förhållandet mellan trä- och stenkonstruktionerna i byggnaden.

Anskaffas skolbyggnad genom utnyttjande av gamla byggnader, fastställs deras värde med beaktande av den av åldern förorsakade värdeminskningen.

16 §.

Innan i 71 § folkskollagen avsedd standardförbättring påbörjas, skall kommun hos landskapsstyrelsen utverka fastställelse av ritningar och arbetsbeskrivningar

för arbetet. Landskapsstyrelsen fastställer samtidigt normalpris för arbetet enligt de skäligena kostnader som arbetet med stöd av ritningar, arbetsbeskrivningar och detaljerad kostnadskalkyl kan beräknas medföra. Från kostnaderna skall likväl avdragas värdet av del, som vid standardförbättringen avlägsnas, samt kostnader för underhållsarbeten som lämnats utförda och genom moderniseringsarbetet bliva överflödiga. Till normalpriset hänförs icke heller andra kostnader, för vilka landskapsunderstöd icke beviljas, då nytt skolhus uppföres.

17 §.

Är kostnadsnivån för byggnadsarbeten i landskapet eller del därav varaktigt högre än den allmänna kostnadsnivån för byggnadsarbeten i landet, kunna ovan i 15 § nämnda normalpris enligt prövning procentuellt förhöjas.

18 §.

Vid utarbetandet av ritningar böra i allmänhet bestämmelserna i landskapsstyrelsens beslut 6. 8. 1958 angående byggnadsritningar (ÅFS 19/58) iakttagas.

Skissritningar böra utföras i skala 1:200 och skola omfatta planer, fasader och erforderliga sektioner. Situationsplan i skala 1:500 med inritade nivåkurvor och angivande av förekommande trädbestånd samt väderstrecksangivelse bör medfölja. Tomtens planering med plats för parkering

av bilar, cyklar, m.m., skolträdgård, lekplan med bollplan, hoppgröpar m.m. bör redovisas, och angränsande vägar böra även upptagas.

Huvudritningar utföras i skala 1:100 med situationsplan vanligen i skala 1:200.

Ritningar vikas i format A 4.

19 §.

Då fråga är om ändring av färdig folkskolbyggnad eller av byggnad som uppförts för annat ändamål, men tagits i bruk av folkskola, må landskapsstyrelsen, om ändringarna äro ändamålsenliga, fastställa ritningarna, fastän de icke motsvara de i 2—7 §§ av detta beslut fastställda fordringarna.

20 §.

Har byggnadsprogrammet fastställts före den 1 januari 1959 och de på grund av detsamma utarbetade huvudritningarna överstyrts till landskapsstyrelsen för fastställelse före den 31 maj 1959, må sagda ritningar fastställas med tillämpning av de före den 1 januari 1959 gällande föreskrifterna. Normalpriset fastställs likväl även härvid i enlighet med detta beslut.

Hava ritningarna och arbetsbeskrivningarna för folkskolbyggnad fastställts före den 1 januari 1959, skall vid beräkningen av normalpriset de före nämnda datum gällande stadgandena iakttagas.

21 §.

Detta beslut tillämpas från och med den 1 juli 1959.

Mariehamn, den 1 juli 1959.

Vicelantråd Verner Jansson

Folkskolinspektör Erik Bertell